

Spravodajská činnosť v systéme policajných vied

Anotácia: Autor v spracovanej štúdií charakterizuje konkrétnymi kritériami problémy a možnosti, ktoré súvisia s konštituovaním vedného odboru „spravodajská činnosť“ v systéme policajných vied. Definovaním predmetu a systému vedného odboru „spravodajská činnosť“ modelovo špecifikuje jeho miesto v systéme policajnej vedy.

Kľúčové slová: spravodajská činnosť, vedný odbor.

Neexistujú žiadne pochybnosti o tom, že včas získané a spracované informácie o kriminálnych aktivitách (napr. o trestných činoch a ich subjektoch) umožňujú čo najskôr vykonať opatrenia a úkony, ktorými je možné zvýšiť účinnosť a efektivitu pri predchádzaní, odhaľovaní a dokazovaní trestných činov.

Aby sme mohli pochopiť každý systém v celej jeho zložitosti, ale najmä jeho vertikálne a horizontálne vzťahy, treba ho ďalej rozkladať na jednoduchšie subsystémy, potom na mikrosystémy, ba až na jednoduché prvky. Táto historicky najpoužívanejšia metóda postupnej analýzy využíva štrukturálny prístup a nachádza najširšie uplatnenie. Opisovaním subsystémov a mikrosystémov v rozmanitých vzťahových štruktúrach a interakciách sa každá veda usiluje hľadať a nachádzať, odhaľovať a objavovať tvoriace vzťahy, ale aj rozdielnosti a diferenciacie umožňujúce postrehnúť aj najjemnejšie odtiene rozdielov. V danom smere je možné uviesť celý rad príkladov takéhoto postupu. Napríklad pri najstarších pokusoch išlo o nájdenie jednotného obrazu zložitého sveta.

Podľa nášho názoru uvedené skutočnosti je možné v plnom rozsahu aplikovať aj na policajné vedy, ktoré sú pri napĺňaní svojich funkcií povinné odpovedať predovšetkým na otázku, *čo sa skutočne deje v našej dobe a ako o tom policajno-bezpečnostné orgány premýšľajú*. Tým sa vlastne i vývoj policajných vied začleňuje do historického vývoja a sociálneho kontextu.

Ak by sme sa teda pokúsili určitým spôsobom zhrnúť doterajšiu diskusiu, tak ako chápeme jej výsledky a smerovanie, potom **policajné vedy** možno vymedziť ako *vznikajúci systém vedeckých poznatkov o policajnom konaní (policajných činnostiach), o podmienkach, prostriedkoch a metódach jeho zabezpečenia, o polícii ako inštitúcii a o jej fungovaní, organizácii a riadení a o profesionálnej príprave policajtov. Tento vznikajúci systém vedeckých poznatkov si vyžaduje pre svoj ďalší rozvoj zodpovedajúcu metodológiu a metódy, špecifický jazyk a vedecké spoločenstvo*.¹

Podľa nášho názoru, ak chceme využiť doterajšie výsledky poznania policajných vied v praxi, je potrebné tieto vedy rozčleniť na vedné policajno-bezpečnostné disciplíny (vedné odbory), ktoré sú potom odrazom spektrálneho prístupu ku skúmaniu objektívnej reality. Prostredníctvom vedných odborov je systém vedy v priamej a bezprostrednej interakcii s praxou. Preto majú vedné odbory konkrétny – historický obsah.

Ďalšie argumenty, ktoré je možné využiť pri zdôvodňovaní vytvárania vedných odborov v rámci policajných vied, sú výsledkom analýzy organizácie a riadenia samotných postupov poznania, ktoré sú akceptované v policajnej teórii a praxi. V danom prípade sa vychádza zo zistenia, že vlastností systému ako určitého celku nie sú determinované len superpozíciou vlastností tvoriacich podsystémy. Práve v koordinácii podsystémov policajného poznania vznikajú kvalitatívne nové vlastnosti jeho celého systému.

¹ HOLOMEK, J. Niektoré východiská teórie a metodológie policajných vied, In *Policajná teória a prax*, č. 1/2002, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 11.

Domnievame sa, že aj z týchto dôvodov v tomto štádiu kreovania policajných vied je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť poznaniu a skúmaniu koordinačných vzťahov a ich efektov, ktoré vznikajú a existujú v štruktúrovanom systéme policajného poznania.

Z týchto úvah jednoznačne vyplýva, že zložitost' a bohatost' policajného poznania, najmä policajnými vedami nie možné charakterizovať len jednoduchou analýzou väzieb medzi celkom a ich časťami. Súčasný rozvoj tejto vedy žiada viac. Je potrebné prejsť na kvalitatívne nový základ a presunúť záujem od štádia jednoduchého skúmania jej jednotlivých prvkov a kauzálnych vzťahov ku skúmaniu jej štruktúry a fungovania súborov v policajnej praxi, a to nielen v jej statickom režime, teda izolovane, ale naopak – v jej konkrétnom praktickom a teoretickom dynamickom prejave.

Vychádzame z toho, že vedecké poznávanie v sústave svojich základných zákonov a kategórií imanentne v sebe musí obsahovať prvky systémových aspektov, ktoré sú reprezentované dynamikou väzieb medzi celkom a jeho časťami. Takýto prístup si vyžaduje uplatniť interdisciplinárnu analýzu týchto aspektov v širokospektrálnom prejave ich foriem za účelom koncipovania ich podstaty, ich správnej interpretácie, hodnotenia a riadenia.²

Podľa nášho názoru, **vedný odbor „spravodajská činnosť“** už v dnešnom štádiu vývoja tvorí bohato štruktúrovaný systém so zložitým riadením. Ako systém je a musí byť začlenený do vyššieho systému policajného poznania – **policajných vied**, a to konkrétnymi vzťahmi, ktoré sú vytvorené predovšetkým spoločnými a špecifickými vlastnosťami, ktorými je možné charakterizovať relatívnu samostatnosť policajných vied a jej odborov.

Aj vo vednom odbore „spravodajská činnosť“ sa ukazuje, že idea systémového prístupu k skúmaniu jeho jednotlivých modelov je vhodná, správna, aktuálna, a teda aj potrebná.

Aké sú pre tento postup argumenty?

Domnievame sa, že nie je potrebné dokazovať, že v záujme zvýšenia vedeckosti skúmania zložitej problematiky spravodajskej činnosti je vhodné aplikovať systémový prístup. Tento prístup umožňuje vyšší stupeň generalizácie a abstrakcie vrátane širokej a doteraz málo využíwanej aplikácie formalizovania konkrétnych interakčných prejavov aplikácie metód, prostriedkov tejto špecifickej poznávacej činnosti, ktoré môžu využívať pri naplňovaní stanoveného účelu kompetentné subjekty štátnej správy. Je nutné zdôrazniť, že tento prístup núti integrovať vedecké poznatky iných vied a vedných disciplín, čo je motivované hlbokou vnútornou diferenciaciou jednotlivých vedných odborov s primeranou príbuznosťou.

Interdisciplinárnosť koncepcií obohacuje pohľad na vedný odbor spravodajskej činnosti najmä vo vzťahu k širším základom policajných vied (ich vedným odborom), kriminalistiky, kriminológie, práva a ďalších vied, ktoré sú využívané v procese poznávania kriminálnych aktivít. V danej súvislosti sa dá povedať, že interdisciplinárne a intradisciplinárne prístupy sú vhodné preto, lebo umožňujú formulovať princípy výstavby vlastného odboru (určitej teórie) a integrujú aj teoretické poznatky príbuzných vedných odborov. Nie menej závažným faktom je to, že abstraktnosť a všeobecnosť výpovedí nie je východiskom, ale už výsledkom skúmania konkrétnych systémov (dispozícia poznania).

Pravdaže, po týchto konštatáciách pri charakterizovaní „vedného odboru spravodajskej činnosti“ je hneď v úvode potrebné zdôrazniť, že tento vedný odbor netvorí zatiaľ vnútorne ucelený súbor dokonale prepojených poznatkov, a teda nie je ešte eminentným prvkom vednej policajnej disciplíny. Naopak, stále prechádza búrlivým vývojom – podobne, ako je to pri konštituovaní policajných vied.

Predmetom vedeckej, ale aj nevedeckej diskusie je už sama výstavba tohto vedného odboru. Aj napriek tejto skutočnosti je nutné zdôrazniť, že kreáciu vedného odboru spravodajskej činnosti možno charakterizovať celou plejádou hodnotiacich kritérií. Podľa

² TUMA, M. *Metódy výchovy a vzdelávania dospelých, Encyklopédia osvetových pracovníkov*, Bratislava : Obzor, 1987, s. 15.

nášho názoru, rešpektujúc súčasnú úroveň poznania, dominantné postavenie medzi nimi majú kritériá, ktoré je možné využiť pri samotnom jeho deduktívnom alebo induktívnom budovaní a následnom kreovaní (ďalej len budovaní).

Aj v tomto prípade, sledujúc konkrétne ciele (súvisia s budovaním vedeného odboru), je možné uvedené kritériá systemizovať predovšetkým podľa samotného charakteru ich platnosti do dvoch relatívne samostatných skupín.

Do prvej skupiny je vhodné zaradiť kritériá, ktoré majú axiomatický charakter. Z pohľadu rozvoja teoretického spravodajského poznania dominantné postavenie medzi nimi majú kritériá, ktoré vyplývajú z rešpektovania dialektiky. Aj v tomto prípade, pri riešení zadanej úlohy, uvedené kritériá o. i. zvyrazňujú nutnosť akceptovať samotný vývin a boj protirečení v prírodných a spoločenských javoch, ktoré sa prejavujú aj v procese realizácie kriminálnych aktivít a samotných procesoch, ktorými je možné ich poznávať. Dialektika umožňuje poznávať koridory vývinu a vývoja poznania. Odhaľuje vzájomné súvislosti, ktoré sa prejavujú v konkrétnych formách interakčných vzťahov, ktoré existujú a vznikajú medzi prvkami tohto druhu poznania, vymedzuje dôvody súvisiace s predpokladom ich existencie, resp. ich objektívnej absencie.

Spravodajská činnosť má charakter vedeckej poznávacej činnosti. Kompetentný orgán štátnej správy, napríklad pri poznávaní informácií charakterizujúcich prvky kriminálnej aktivity, je povinný postupovať systematicky a cieľavedome. Mnohokrát informačne poznáva doteraz nepoznané a pod. V procese realizácie tejto činnosti nutne využíva hypotézy vo forme domnienok, ktoré využívajúc aj zákony a kategórie dialektiky – bytie a vedomie, vzájomnú podmienenosť, príčinu a následok, všeobecné a individuálne a pod. potvrdzuje alebo vyvracia (objektivizuje). Aj z toho vyplýva, že spravodajské poznanie (spravodajská činnosť) vykazuje na každom stupni vývoja určitú organizovanosť, ktorá je vlastná každému jeho systému a jeho prvkom.

Pri napĺňaní konkrétneho účelu, sledujúc ciele spravodajského poznania, je nutné rešpektovať ďalšie nemenej dôležité axiomatické kritériá, ktoré je možné analogicky zdôvodniť z formy prejavu kriminálnych aktivít, ktoré predstavujú objekty materiálneho sveta.

Kriminálna aktivita je vždy reálnou skutočnosťou. Tá sa stala alebo nestala. **Predstavuje určitý systém správania, postupov osôb v príčinnej, miestnej časovej či inej súvislosti, a to pred spáchaním trestného činu, v jeho priebehu a po spáchaní. Z hľadiska kvantity a kvality, využitím charakterizujúcich informácií je možné určiť jej individuálnosť. Aj touto skutočnosťou je zvyraznené, že kriminálna aktivita ma ontologický a gnozeologický charakter.**

Na základe analýzy súčasnej kvantitatívnej a kvalitatívnej úrovne kriminálnych aktivít je možné uviesť, že trestná činnosť sa permanentne vyvíja. Čoraz frekventovanejšie je spoločnosť konfrontovaná s tzv. **racionálnou kriminalitou**, ktorej charakteristiky sa neodrážajú len v sofistikovaných spôsoboch páchania kriminálnych aktivít, ale predovšetkým v cieľoch, ktoré určité subjekty ich aplikáciou chcú dosiahnuť. Predovšetkým z týchto dôvodov práve kriminálne aktivity tohto druhu kriminality sú tradičnými postupmi kompetentnými subjektmi nedostatočne poznané.

Niet pochyb o tom, že túto nepriaznivú úroveň spravodajského poznania je potrebné účelným pôsobením kompetentných orgánov štátnej správy cieľavedome pozitívne ovplyvňovať. Pri budovaní systému tejto formy poznania, aj zavádzaním „*umelých*“ prvkov, je potrebné rešpektovať vopred zdôvodnené ciele, sféry pôsobenia a určenú štruktúru a taktiku postupu. Ako už bolo uvedené, v danom prípade ide o poznávací systém. Aj napriek tomu proces jeho projektovania musí vykazovať relatívnu stálosť a uzavretosť, pretože do svojho obsahu nemôže prijímať ľubovoľné vstupy, ale iba tie, ktoré boli predvídané a s ktorými sa vopred počítalo.

Aj z týchto dôvodov v procese budovania vedeného odboru spravodajská činnosť z aplikácie logických operácií vyplýva celý rad požiadaviek, ktoré vo svojej podstate tvoria eminentnú časť súboru axiomatických kritérií.

Pri budovaní vedeného odboru spravodajskej činnosti **druhú skupinu tvoria situačné kritériá**. Tie je možné charakterizovať v konkrétnych miestnych a časových súvislostiach príčin, podmienok a okolností, t. j. situácií, v ktorých je forma vedeckého poznania budovaná.³

Rešpektovanie týchto kritérií vyplýva predovšetkým z úrovne praktického poznania o skúmaných javoch objektívneho sveta, ktoré je možné vedecky zovšeobecniť (spravodajská činnosť, kriminálne aktivity a iné). Ďalšie kritériá tejto skupiny korešpondujú s adresnými požiadavkami subjektov, pre ktorých je vedný odbor budovaný.⁴ Ten svojím poznáním informačným potenciálom (arzenálom) v súlade s napĺňaním konkrétneho účelu a sledujúc určené ciele musí výrazne ovplyvňovať možnosti poznania a pozitívne ovplyvňovať aj schopnosti poznávajúcich subjektov. Aj z týchto dôvodov do tejto skupiny je potrebné začleniť aj kritériá, ktoré súvisia s relatívne samostatnou spoločenskou akceptáciou policajných vied a jej relatívne samostatných vedných odborov. Ide o celý rad kritérií, ktoré v súčasnej dobe je možné hodnotiť napríklad z pohľadu rešpektovania princípov práva, organizácie a riadenia a taktiky v procese vedeckého poznania (*k týmto skutočnostiam autor už predtým zaujal svoje stanoviská v súvislosti s prezentáciou svojho vedeckého policajného poznania*).

Poznávacím subjektom v procese aplikácie tejto špecifickej poznávacej činnosti sú spravodajské služby a vedeckí pracovníci (katedry VŠ). Tie už od svojho vzniku získavali, rozširovali, spresňovali a prirodzene taktiež využívali nepreberné množstvo najrôznejších poznatkov. Počiatočná takmer výhradne empirická rovina poznania je postupne posilňovaná rovinou teoretickou a poznanie ako celok tak môže uspokojovať stále širšiu oblasť spravodajskej praxe. Vyhodnotením spravodajských produktov (spravodajských informácií) je zrejme, že teoretické poznatky sú aplikované nielen na oblasti, z ktorých boli získané, ale aj na ďalšie oblasti. Napríklad osobitne sa to prejavuje pri akceptácii celej plejády spravodajských opatrení, ktorými je možné zvýrazniť účinnosť a efektivitu práce pri poznaní kriminálnych aktivít.

Aj z týchto dôvodov je možné akceptovať konštatovanie, že súčasná zložitosť spravodajskej praxe vyžaduje na svoje poznanie využívať komplex postupov – metodologických a metodických nástrojov. Uvedený proces je možné označiť ako prechod od teórie až k prostriedkom získavania a zhromažďovania potrebných informácií, metódam ich spracovania, analýzy a syntézy, zovšeobecňovania a vysvetľovania, ktorými sa opäť vracajú k teoretickým ako i praxeologickým záverom.

Metodológia a metodika spravodajského poznania vyžaduje tiež akceptovať jednotu teórie a empirie, pretože charakter poznávacieho procesu obsahuje tak prvky teoretického, ako aj empirického poznania. V danom prípade tieto prvky sú vzájomne späté a ovplyvňujúce sa. Treba ale zdôrazniť, že v poznávacom spravodajskom procese nie je vždy rovnako zastúpená teória a empiria, čo závisí od konkrétnej riešenej situácie, od zadania a jeho riešenia.⁵

³ Poznámka autora: *Príčiny a podmienky celkovo determinujú situáciu, okolnosti majú viac menej náhodný charakter, ktorý môže, ale nemusí bezprostredne ovplyvňovať priebeh situácie.*

⁴ Poznámka autora: *Využitie teórie musí subsumovať očakávania policajnej vedy a teórie.*

⁵ ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávaní potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejnej praxe*, PA, ČR, Praha 2006, s. 11., „Vedecká teória je základňou, ktorá stanovuje, čo je problém, aký je spôsob jeho riešenia a aké je kritérium jeho vyriešenia. Každá teória taktiež vo všeobecných rysoch determinuje svoju experimentálnu sféru. V danom smere, ak je úlohou policajnej vedy nachádzať jazyk pre vyjadrenie a interpretáciu toho, čo sa teraz deje v policajnej praxi, je zároveň jej úlohou aj poskytovať toto zistené poznanie v súlade s potrebami policajnej praxe. Policajná prax je súhrnom policajno-bezpečnostných a iných

Osobitne sa to prejavuje pri variantnom riešení konkrétnych spravodajských situácií. V tomto smere problému v spravodajskom procese poznania je nutné analyticko-synteticky vydedukovať zo spravodajských a spoločenských rozborov. Táto skutočnosť vyplýva predovšetkým z toho, že zrýchľujúca sa dynamika spoločenského rozvoja vyvoláva nové spravodajské potreby, ktoré korešpondujú s občianskymi potrebami, ktoré korešpondujú štátom presadzovanými princípmi bezpečnosti, práva, demokracie a humanizmu.

„Potrebami spravodajskej praxe rozumieme bezprostredné pociťovanie (alebo anticipáciu) nerovnováhy a napätia v jednotlivých prvkoch spravodajského systému, ktoré sú (resp. s veľkou pravdepodobnosťou sa predpokladá, že môžu byť) spôsobené nedostatkom alebo prebytkom duchovných hodnôt materiálnych vecí, podmienok alebo iných okolností nevyhnutných pre jeho optimálne fungovanie a rozvoj v takej miere, že narušajú (resp. by mohli vyvolať) taký stav, ktorý vyžaduje aktivity smerujúce k redukcii alebo k odstráneniu nerovnováhy a napätia tohto systému.“⁶

V danej súvislosti je nutné zdôrazniť, že pri poznávaní existujúcich, resp. vznikajúcich spravodajských potrieb je potrebné aplikovať konkrétny špecifický systém vedeckého spravodajského poznania. Vzhľadom na dynamickú zmenu aspektov spravodajskej činnosti musí byť tento systém otvorený. V danom smere jeho prvky musia byť schopné reflektovať na existujúce, resp. vznikajúce situácie, v ktorých je spravodajská činnosť aplikovaná, a vnímať nové spravodajské aspekty. Sme presvedčení, že akceptovaním týchto postulátov je možné rozvíjať kategórie, ktoré sú dôležité pre formulovanie a chápanie nových spravodajských potrieb, zhodnocovať a využívať podnety ostatných vedeckých disciplín.

Pri realizácii spravodajskej činnosti (poznanie) je využívaný celý rad zákonitostí rôznych vedných disciplín. Dominantné postavenie medzi nimi majú vedné disciplíny, ktorých predmetom skúmania je práca s dátami a informáciami, pretože zabezpečovanie úloh súvisiacich s jej realizáciou má vo veľkej miere informačný charakter. V procese jej realizácie kompetentné subjekty rešpektujú zákonitosti teórie riadenia, informácií, systémov, kybernetiky, informatiky a iných vedných disciplín, ktorými sú zákonitosti vzniku, existencie, zberu, prenosu, spracovania, triedenia, vyhodnocovania, uchovávanía, aktualizácie a distribúcie rozpracované, čím sa zvyšuje samotná účinnosť a efektivita ich práce.⁷⁾

Okrem uvedených sú to aj zákonitosti právnych vied, kriminalistiky, kriminológie, sociológie, psychológie, policajnej vedy a jej vedných odborov, ktoré zaujímajú významné miesto pri poznaní kriminálnych aktivít.

Z nášho doterajšieho poznania vyplýva, že je dôležité, aby sa vyrovnali policajné vedy a ich relatívne samostatné vedné odbory so spoločenskými procesmi zmien. Ich inštrumentárium, pojmový systém, kategórie, teoretické modely, formy myslenia musia vyjadrovať nové skutočnosti, ktoré cieľavedome a systematicky poskytnú policajnej a spravodajskej praxi pri riešení ich potrieb.

Ako akceptuje spravodajská teória potreby jej praxe? Aké faktory ovplyvňujú existujúcu situáciu v tejto oblasti? Domnievame sa, že aj nachádzaním odpovedí na položené otázky je možné existujúcu situáciu pozitívne ovplyvniť, a tak prispieť ku konštituovaniu policajných vied, ich jednotlivých vedných odborov, ktoré sú budované, akceptujúc požiadavky policajnej a samozrejme spravodajskej praxe.

špecifických činností polície. Je to komplex cieľavedomej činnosti všetkých jej zložiek, smerujúcich k zabezpečeniu zákonom stanovených úloh, ktoré polícia v spoločnosti plní.“

⁶ Porovnaj: ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávaní potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejnej praxe*, PA, ČR, Praha 2006, s. 15.

⁷ BEDNÁR, P., KRÁČMAR, J., TOTH, P. *Základy informatiky*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 1995 a iné.

*Zdrojom vývoja poznania v policajnej praxi a vývoja policajnej teórie je permanentné riešenie filozofického rozporu medzi policajnou teóriou a praxou, pričom policajná prax je určujúcou stránkou tejto rozpornej jednoty. Potrebu a oblasti vedeckého poznávania činnosti polície tak v konečnom dôsledku determinuje policajná prax*⁸

Pojem spravodajská činnosť

Tak ako neexistuje kryštalicke čistý model žiadneho sociálneho javu, ani dnešná spravodajská služba nie je homogénnym, statickým a presne definovateľným fenoménom. Je v stálom pohybe, prispôsobuje sa ekonomickým, politickým, sociálno-psychologickým a ďalším vplyvom, pričom tieto zmeny majú skôr akceleračnú tendenciu.

Uvedená skutočnosť je veľmi typická pre demokratickú spoločnosť. V tejto spoločnosti sú rozdielne názory na otázku, čo má spravodajská služba v demokratickom systéme robiť a aké má mať pri svojej činnosti právomoci – kompetencie. Rozhodujúce je, že väčšina tejto spoločnosti vníma, že pracovníci spravodajskej služby majú svoju právomoc a tú sú povinní používať pri neustálom vedomí, že vykonávajú demokratickú oprávnenú verejnú úlohu štátu pri ochrane existujúcich práv občanov. Vo svojej práci sú odkázaní na súhlas a spoluprácu s občanmi a inými bezpečnostnými zložkami, ktoré sú kompetentné participovať na plnení úloh súvisiacich so zabezpečovaním vymožitelnosti práva.

Domnievame sa, že v právnej a funkčnej oblasti sa tento vývoj presadzuje tým, že sa stále viac spresňuje a zužuje predmet spravodajskej činnosti v ich materiálnom zmysle.

Spravodajská činnosť sa od iných druhov činností odlišuje špecifickým predmetom poznania (účel, ciele), subjektmi, ktoré túto činnosť využijú špecifických metód, prostriedkov a foriem vykonávajú.

Predmetom spravodajskej činnosti, tak ako je to pri iných druhoch cieľavedomých poznávacích činnosti, je determinovaný určitým druhom skúmaných zákonitostí objektívneho sveta. Pri poznaní kriminálnych aktivít sú to zákonitosti súvisiace s cieľavedomou, systematickou a utajenou transformáciou získaných (zhromaždených) dát do spravodajského produktu (spravodajská informácia).⁹ Obsahom spravodajského produktu je poznanie charakteristík situácií a postupov, ktoré tvoria základ pre konkrétnych adresátov pri realizovaní legislatívnych, organizačno-riadiacich a metodicko-taktických opatrení pri poznaní kriminálnych aktivít.

Na základe poznania tejto skupiny zákonitostí spravodajská činnosť vypracúva ucelený systém metód a tomu zodpovedajúcich prostriedkov, spôsobov a operácií, ktoré tvoria významnú súčasť tohto systému poznania. Spravodajská činnosť predovšetkým poznávaním tohto systému, ktorým sa vytvára základ pre úspešnú prácu kompetentných subjektov (napr. policajných manažérov) a spravodajské orgány, plní významnú spoločenskú funkciu.

⁸ ŠKROVÁNEK, J. Niektorým problémom vzťahu policajnej teórie a praxe, In *Policajná teória a prax*, č. 1/2004, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 79 – 83.

⁹ ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávanie potrieb a transfer vedeckých poznatkov do policejnej praxe*, PA, ČR, Praha 2006, s. 153, „Dáta sú vyjadrenie skutočností a myšlienok v predpísanej podobe, tak aby ich bolo možné uchovávať, prenášať a spracovávať. Dáta sú objektívne hodnoty vlastností entít (charakteristík objektov), spravidla vyjadrené pomocou symbolov, vzorcov a slov alebo kódov vytvorených kombináciou alfanumerických a iných znakov.“

„Informácie sú na rozdiel od dát výsledkom určitého procesu (spracovania). Surovinou tohto procesu sú dáta. Často je to ľudský mozog, ktorý mení dáta na informácie. Informácie sú preto štruktúrované, ľudsky pochopiteľné dáta, ktoré tak majú pre človeka význam.“

Aj z uvedeného vyplýva, že spravodajská činnosť sa neobmedzuje len na plnenie úloh pre bezpečnostné orgány štátu. Jeho spoločenská funkcia je oveľa širšia. Poznanie získané v procese realizácie tejto činnosti je aplikovateľné aj v iných orgánoch štátnej a verejnej správy. Uvedená skutočnosť je determinovaná samotným prostredím, v ktorom je realizovaná spravodajská činnosť, ktoré nie je izolované. Ku kriminálnym aktivitám, ako aj k ich poznaniu dochádza za určitých situácií, v ktorých sú paralelne realizované aj iné spoločenské činnosti. Práve spravodajské poznanie týchto situácií môže pozitívne ovplyvniť rozhodovací a riadiaci proces manažérov, ktorí pracujú aj v iných oblastiach spoločenského života, na strategickej, operatívnej a taktickej úrovni.

Na charakterizovanie spravodajskej činnosti (mnohokrát označovaná termínom spravodajstvo), ktorá je realizovaná na účely zabezpečovania kontroly kriminality, medzi odborníkmi nie je jednotný názor. Napríklad riaditeľ Úradu C.I.S.A. (Criminal Intelligence Service Canada – Kriminálna spravodajská služba v Kanade) P. Rainey spravodajstvo charakterizuje ako: „... *výsledok komplexného procesu, niekedy materiálneho, vždy ale intelektuálneho; výsledok je často informovaný posudok; môže to proste byť tiež aj celkový popis stavu veci; môže to byť jediný fakt alebo nejaký veľmi dobrý odhad*“.¹⁰

V právnom poriadku Slovenskej republiky nie je explicitne, resp. deklaratórne vymedzená charakteristika tejto činnosti. Podľa nášho názoru je to správne, pretože takú širokospektrálnu činnosť nie je možné účelne, cieľavedome, systematicky a lakonicky právne operacionalizovať. Pre prax je dostatočne postačujúce, ak jej charakteristiku je možné stanoviť analogickým výkladom z právnych noriem, v súlade ktorých je možné túto činnosť realizovať.

Z nášho pohľadu operacionalizovaný pojem spravodajská činnosť má viac-menej akademické a výlučne vedecké využitie. Jeho vytváranie a následné hodnotenie môže prispieť k zvýšeniu účinnosti a efektivity pri samotnom rozvoji spravodajskej teórie a pri jej štúdiu. Aj z tohto dôvodu (názor autora tohto príspevku) pojmom spravodajská činnosť je možné charakterizovať:

cieľavedomú, systematickú poznávaciu činnosť, ktorou kompetentné orgány štátnej správy (napr. príslušníci PZ) spravidla utajene, plánovito získavajú (zhromažďujú), triedia, uchovávajú a distribuujú (poskytujú) informácie pre konkrétnych adresátov na účel zvýšenia efektivity ich práce. Spravodajstvo je znalosť (spracované informácie) určené na stanovenie nejakého postupu v konkrétnej situácii (rozhodnutie konkrétneho človeka, v konkrétnej veci, v danom čase a za daných podmienok)

Analýzou uvedenej charakteristiky o. i. je možné konštatovať, že spravodajská činnosť, ktorú realizujú špecialisti spravodajskej služby PZ, je konkrétna poznávací činnosť, zameraná na účelové a cieľavedomé získavanie (zber) a spracovanie informácií, ktorých využitie vytvára predpoklady na riadenie činnosti zameranej napr. na poznanie kriminálnych aktivít.

Vyjadrenie a predovšetkým konkretizácia účelu a cieľa má osobitný význam pri zabezpečovaní kontroly spravodajských aktivít. Práve vytvárané možnosti kontroly definovaním spravodajskej úlohy výrazným spôsobom špecifikujú tento druh poznávacej činnosti.

Z právneho základu, zložitosti (ekonomická náročnosť, personálna náročnosť apod.) vyplýva, že v danom prípade objektom poznania je spoločensky najzávažnejšia trestná činnosť (*autor rešpektuje riešenie témy tohto príspevku*).

¹⁰ RAINEY, P. Úloha vyšetrovateľa kriminálneho spravodajstva a útvaru kriminálneho spravodajstva, s. 1 (písomný materiál v rozsahu 7 strán sa nachádza na K KP).

Prax potvrdzuje, že ak chcú pracovníci spravodajskej služby dosiahnuť úspech napr. na úseku poznania kriminálnych aktivít, nemôžu túto činnosť vykonávať náhodne, nesystémovo, sporadicky apod. Systematický prístup k plneniu úloh je možné chápať ako sústavné, plánovité riešenie daného problému v presne definovanej štruktúre, v ktorej čiastkové úlohy vymedzeným spôsobom medzi sebou súvisia. Spravodajská činnosť musí tvoriť konkrétny systém na seba nadväzujúcich činností.

Kompetentné orgány štátnej správy – pracovníci spravodajskej služby (pozícia operatívny a analytický spravodajský pracovník), ktorí sú zodpovední predovšetkým za:

- *prípravu ľudských zdrojov informácií a ich následné efektívne využívanie,*
- *získavanie informácií z prostredia, v ktorom sa realizuje legitímna činnosť,*
- *získavanie informácií z prostredia, v ktorom sa pripravuje, pácha (zakrýva), alebo je predpoklad, že sa bude páchať trestná činnosť,*
- *analytické spracovanie získaných informácií a ich dodávku konkrétnym adresátom na služobné využitie v stanovenej forme,*
- *registračné udržiavanie súborov informačných dokumentov (uloženie a utajenie informácií) a pod.*

V systéme spravodajskej činnosti, ktorú realizujú pracovníci spravodajských služieb, sú využívané predovšetkým špecifické metódy, prostriedky a formy práce. Aj touto skutočnosťou je spravodajská činnosť relatívne samostatná v účelovom a cieľavedomom systéme poznania. Aj napriek tomu, že táto skutočnosť v charakteristike nie je uvedená, táto realita je zrejmä z analogického úsudku.

Relatívnu samostatnosť tejto činnosti zvyrazňuje aj jej všeobecná štruktúra – spravodajský cyklus, ktorý vytvára tzv. algoritmus činností (stanovenie požiadaviek a určenie priorít; plánovanie a zber dát a informácií; spracovanie dát a informácií a ich zhodnotenie na spravodajskú informáciu; jej interpretáciu; hodnotenie spravodajskej činnosti).

Spravodajská činnosť pomáha pri zabezpečovaní poznania. Vo všetkých organizáciách manažéri potrebujú presné informácie všetkých druhov, ktoré sú základom ich rozhodovania. Toto často vyžaduje mať k dispozícii informácie o tom, čo sa robí alebo koná v prostredí, v ktorom chce manažér realizovať svoje aktivity. Ak má úroveň poznania manažéra požadovanú kvalitu, rastie aj pravdepodobnosť prijímania správnych rozhodnutí. Spravodajský produkt (spravodajská informácia) je určená pre konkrétneho adresáta. Je realizovaná v súlade a v rozsahu, ktoré sú stanovené zákonom.

Terminologické označenie „poznanie kriminálnych aktivít“ vyjadruje plnenie úloh (v *našom prípade*) pri ochrane občanov pred kriminalitou. Zahrňuje všetky spoločenské stratégie a sankcie, ktorých cieľom je dosiahnutie konformity správania občanov v súlade s normami práva.

Vzhľadom na to, že ide o činnosť, ktorou príslušníci spravodajskej služby pôsobia na vymedzený objekt poznávania – kriminalitu a plnia úlohy spájané s jej poznaním, najvhodnejšie sa javí štruktúru tejto činnosti charakterizovať podľa objektu poznania v dvoch samostatných skupinách:

A) Základná spravodajská činnosť, pre ktorú sú typické úlohy – vytvoriť pre adresátov vhodnú informačnú bázu na:

- *odhaľovanie trestnej činnosti (získanie informácií o trestnej činnosti a ďalších prvkoch operatívnej situácie),*

- odhaľovanie logistiky, ktorú je možné využiť pri páchaní trestnej činnosti,
- objasňovanie už spáchanej trestnej činnosti,
- operatívne predchádzanie a zabraňovanie páchaniu trestnej činnosti (orientácia na zabránenie pripravovanej trestnej činnosti, na prerušenie trestnej činnosti),
- prevenciu trestnej činnosti (orientácia na predchádzanie trestnej činnosti, predovšetkým odstránenie príčin, podmienok a okolností, ktoré umožňujú, respektíve uľahčujú páchanie trestných činov).

B) Zabezpečujúca spravodajská činnosť, pre ktorú sú typické úlohy:

- príprava síl a prostriedkov spravodajskej činnosti,
- vytváranie kontaktov a objektov spravodajskej činnosti,
- príprava situácií pre realizáciu metód a foriem spravodajskej činnosti.

Spravodajská činnosť je v prvom rade podpora, ktorú spravodajská služba poskytne kompetentným adresátom na aktívne operácie na lepšie stanovenie priorit, aby sa dosiahla maximálna účinnosť pri poznaní kriminálnych aktivít, ako aj čo najúčinnejšie využitie zdrojov pri plnení tejto úlohy, akceptujúc princípy práva, demokracie, humanizmu a slobody.

Domnievame sa, že aj z týchto uvádzaných téz vyplývajú značné možnosti, ktoré táto činnosť vytvára pre manažérov, predovšetkým pri zabezpečovaní úloh na úseku poznávania obzvlášť závažných trestných činov.¹¹⁾

Čas a informácie sa stávajú rozhodujúcim nástrojom v boji s uvedenými formami kriminality. Dominantné postavenie informácií na úseku ich poznávania kladie vysoké nároky nielen na spôsob získavania informácií, ale aj spôsob ich analytického spracovania a efektívneho využitia. Tieto skutočnosti sa premietajú do potreby skvalitnenia celého systému prípravy a metodiky organizácie a riadenia spravodajskej činnosti.

V danom prípade ide o konkrétne méty, ktoré je možné dosiahnuť cieľavedomým a systematickým vedeckým poznaním existujúceho stavu v procese jej aplikácie, ktoré je základným predpokladom objektivizácie cieľov a konkretizácie postupov, ktorými je možné ich dosiahnuť.

Predmet vedného odboru „spravodajská činnosť“

To, čo ľudí na ich konaní predovšetkým zaujíma, je jeho účinnosť a efektívnosť. Tie sú do značnej miery dané prípravou tohto konania. No a príprava konania môže byť tým lepšia, čím hlbšie a presnejšie je poznanie o danom konaní, účele a cieľoch, prostriedkoch a metódach jeho realizácie.¹²⁾

Pri vymedzovaní predmetu skúmania v procese budovania vedného odboru spravodajská činnosť je nutné hľadať odpovede na otázky:

- kvôli čomu poznávať? (sledované ciele),
- ako poznávať? (stupeň poznateľnosti predmetu),
- čo treba poznávať? (príčinné zdôvodnenie poznania).

¹¹ Zákon č. 300/2005 Z. z. ustanovenie § 11, ods. 3 – (Zločin, obzvlášť závažný zločin), resp. § 37 (Príťažujúce okolnosti).

¹² HOLOMEK, J., ŠIMANOVSKÁ, T. *Úvod do metodológie praktických vied, policajné vedy ako vedy praktické*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2002 str. 78.

Ako sme už uviedli, z výsledkov analýzy bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike (za obdobie od roku 1989) o. i. vyplýva, že sa mení kvantitatívna a kvalitatívna úroveň kriminálnych aktivít. Zvyšuje sa ich spoločenská závažnosť. V jednotlivých znakoch, ktoré tvoria kriminálny obsah spôsobu páchania trestných činov, sú frekventovane registrované organizovanosť, agresivita, brutalita a čoraz častejšie sú zaznamenávané prvky medzinárodného charakteru. Predpokladaný odhad miery latencie určitej skupiny trestných činov je nepriaznivý (napr. *trestné činy páchané v ekonomike, trestné činy páchané kriminálnymi skupinami*). Vykonaným výskumom sa zistilo, že *na 1 odhalený trestný čin je následkom rôznych príčin až 5 neodhalených. Podľa odhadu, práve tieto neodhalené trestné činy je možné zaradiť predovšetkým do kategórie latencie s vysokým stupňom spoločenskej nebezpečnosti.*¹³⁾

Aj spravodajská služba je povinná na uvedené zmeny permanentne reagovať systematickým prijímaním rôznych opatrení. Vzhľadom na to, že nimi pôsobí na konkrétny objekt poznávania (kriminalitu a možnosti jej poznania), tieto opatrenia musia vytvárať určitý systém, ktorý v určitom čase vznikol, existuje a má svoje perspektívy. V danom prípade ide predovšetkým o legislatívne, organizačno-riadiace a metodicko-taktické opatrenia, ktorých účelom je poznávať a následne eliminovať tieto nežiaduce formy aktivít.

Pri poznávaní kriminality policajná teória a prax, a to nielen u nás, poukazuje na potrebu:

- *získavať informácie a dôkazy o trestných činoch, na základe ktorých by orgány činné v trestnom konaní mohli začať trestné stíhanie a vzniesť voči konkrétnym osobám obvinenia,*
- *zhromažďovať informácie o kriminálnej scéne a dôkladnou analytickou prácou vypracovať podklady potrebné k systematickému, ofenzívnemu, cieľavedomému pôsobeniu proti kriminalite,*
- *peniknúť do organizačnej štruktúry kriminálnych skupín (organizované, zločinecké a iné), čo predovšetkým znamená neobmedzovať sa len na zisťovanie informácií o páchateloch bezprostredne vykonávajúcich trestný čin, ale predovšetkým o osobách, ktoré stoja v pozadí, riadia trestnú činnosť, finančníkoch a právnych poradcov, ktorí zabezpečujú ich ochranu,*
- *kontrolovať a deštruovať logistiku kriminálnych skupín a zistiť plány pripravovanej ďalšej trestnej činnosti skôr, než bude spáchaná pod.*¹⁴⁾

Tieto tézy, de facto, v najširšom zmysle slova charakterizujú aj základný obsah spravodajskej činnosti na úseku poznania kriminálnych aktivít, v ktorej je možné neustále nachádzať značné rezervy a východiská pri účelovom a cieľavedomom plnení stanovených úloh, a to predovšetkým využívaním jej špecifických metód, prostriedkov a foriem.

Aj z týchto konštatácií vyplýva celý rad súvislostí, ktoré sú dôležité z hľadiska poznávania predmetu teórie spravodajskej činnosti a vývoja jej funkcií.

Predmet vedného odboru „Spravodajská činnosť“ tvorí systém vedeckých poznatkov o účelovom konaní kompetentných orgánov štátnej správy, ktorého

¹³⁾ LISOŇ, M. *Odhaľovanie kriminality páchanej v ekonomike*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2001, s. 42.

LISOŇ, M., STIERANKA, J. *Organizovaná kriminalita v Slovenskej republike*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2004, s. 89.

¹⁴⁾ MUSIL, J. Použití operativní techniky k důkazním účelům v trestním řízení, In. *Trestní právo č. 4 - 5/1999*, s. 19.

Podobne: AUGUSTÍN, P., LISOŇ, M. *Prostředky nástrahové techniky*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 1997, s. 5.

štruktúru tvoria spravodajské opatrenia (vykonané akcie – zákroky) a úkony (súvislá činnosť spojená s využitím metód a prostriedkov spravodajskej činnosti), ktorými sú dosahované stanovené ciele na úseku poznania (napr. aj kriminálnych aktivít).

V týchto intenciách sa na Katedre kriminálnej polície Akadémie PZ v Bratislave buduje aj vedný odbor „spravodajská činnosť“ ako súčasť policajnej vedy.

Vedný odbor „spravodajská činnosť“ ako základná zložka policajných vied systémovo skúma a objasňuje zákonitosti, právnym poriadkom regulovaného účelového poznania kompetentných orgánov štátnej správy s cieľom zabezpečiť jeho ďalšiu využiteľnosť v konkrétnej činnosti alebo rozhodovaní.

System vedného odboru „spravodajská činnosť“

„Spôsob atomizácie objektu na prvky a väzby medzi nimi sa ukazuje ako jediná schodná cesta na zvládnutie a popis zložitejších objektov. Samozrejme úroveň atomizácie sa nedá algoritmizovať. Je daná jednak zložitou reálnou objektu, ako aj požadovanou presnosťou popisu jeho správania. System obyčajne rozkladáme na čoraz „jednoduchšie“ prvky až do okamihu, v ktorom sme schopní dosiahnuť stanovené ciele. System je množina prvkov a množina väzieb medzi nimi, ktoré spoločne určujú vlastnosti a správanie systému ako celku.“¹⁵⁾

Vedný odbor „spravodajská činnosť“, tak ako systém policajnej vedy, nie je ľubovoľne vytváraný.

Z charakteristiky vedného odboru „spravodajská činnosť“ vyplýva, že cez jeho špecifický predmet je možné skúmať a poznávať celú plejádu objektov. Z týchto dôvodov musia kompetentné subjekty pri budovaní tohto vedeného odboru a jeho následnom zdokonaľovaní a využívaní akceptovať určitý systém, ktorý je zdôvodnený teoretickými a praktickými atribútmi (napr. už autorom charakterizované kritériá, ktoré sú akceptované pri jeho budovaní).

Proces postupného vnikania do problematiky systému vedného odboru „spravodajská činnosť“ je charakterizovaný hľadaním riešení, zjednocovaním názorov, precíznejším, objektívnejším poznávaním podstaty jeho komponentov a ďalším obohacovaním spravodajského poznania.

Rešpektujúc uvedené, skutočnému stavu veci a súčasnej úrovni spravodajského vedeckého poznania najlepšie zodpovedá deliť vedný odbor spravodajskej činnosti na úvod a dve relatívne samostatné časti.

V úvode vedeného odboru sú riešené otázky, ktoré sa vzťahujú na riešenie problematiky. Jej obsah korešponduje s tým, že skutočne existuje poznanie, ktoré je možné charakterizovať a ďalej rozvíjať vo forme vedného odboru policajných vied. Z logiky veci vyplýva, že v tejto časti sú zdôvodnené možnosti poznávania predmetu tohto vedného odboru a je objasnená podstata úloh tohto vedného odboru pri napĺňaní konkrétneho účelu.

Štruktúrne v „Úvode vedného odboru spravodajská činnosť“ sú riešené otázky:

- informačná podstata poznania (dáta, informácie, atribúty informácií z pohľadu užívateľa, informačná potreba, informačná podpora, informačná stratégia a plánovanie, informačné systémy, informačné technológie, intra-, interdisciplinárne, multidisciplinárne spravodajské poznanie a iné),
- spravodajské poznanie v systéme policajnej vedy, predmet a systém vedného odboru, vzťah k iným vedným disciplinám,
- metódy vedeckého rozvoja vedeného odboru – výskum,

¹⁵⁾ BEDNÁR, P., JAKUBÍKOVÁ, D., OSVALD, I. *Policajné informačné systémy*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave: 2001, s. 10.

- spoločenská funkcia, úlohy a tendencie a perspektívy vývoja vedného odboru „spravodajská činnosť“.

V prvej relatívne samostatnej časti vedeného odboru „spravodajská činnosť“ sú charakterizované sily, metódy, prostriedky a formy spravodajskej činnosti, ktorými sú plnené úlohy na úseku účelového získavania dát a informácií na ich účelové spravodajské spracovanie. Z nášho pohľadu ide o činnosti, ktoré vykonáva operatívny spravodajský dôstojník.

V druhej časti je akceptovaný interdisciplinárny prístup pri analytickom spracovaní dát a informácií, tieto činnosti vykonáva analytický spravodajský dôstojník.

Hodnota akejkoľvek cieľavedomej ľudskej činnosti (poznávacej, hodnotiacej, praktickej atď.) je daná nielen jej samotným konečným výsledkom (ten môže byť aj výsledkom náhody), ale aj cestou, ktorá k výsledku viedla. Vo väčšine prípadov bez znalosti práve postupov, akými sa výsledky dosiahli, nie je možná ani ich verifikácia (falsifikácia).

Obligatórnou súčasťou každej poznávacej činnosti (najmä však vedných disciplín) je vypracovávanie a využívanie ustálených najvšeobecnejších východísk a postupov, pomocou ktorých sa riešia vlastné obsahové otázky. Na označenie práve takýchto postupov je zaužívané pomenovanie "*metodológia*" a "*metóda*" vedeckého poznania. Obe slová sú odvodené z gréckeho slova „*methodos*“, čo označuje „*cestu k niečomu*“. Ich obsah je však rozdielny. Zatiaľ čo pojmom *metodológia* označujeme "*stratégiu*", potom pojmom *metóda* označujeme "*taktiku*" vedeckého poznania.¹⁶

Štruktúru poznávacieho procesu a možnosti využitia metód spravodajskej činnosti v ňom najvýraznejšie ovplyvňuje samotná úroveň poznania, ktorá už bola v tejto oblasti dosiahnutá, tvorivá atmosféra u zainteresovaných subjektov a v príslušných inštitúciách ako celku, úroveň praxe najmä tej jej časti, ktorá dosahuje progresívne výsledky, charakter sledovaného cieľa, kriminálna a spravodajská situácia, ich sústavná analýza a hodnotenie, normatívny priestor, povaha technických prostriedkov zakomponovaných v jednotlivých metódach, ale aj personálna náročnosť ich aplikácie atď.

V tomto ohľade je možné metódy spravodajskej činnosti klasifikovať na:

I. **Metódy rozvoja vedného odboru spravodajskej činnosti (metódy teórie spravodajskej činnosti).** Slúžia na skúmanie samotného predmetu spravodajskej činnosti, aktualizáciu jej systému, podstaty a povahy metód postupov a prostriedkov, vzťahu spravodajskej činnosti k iným disciplinám (vedám, vedným disciplinám) atď.

Patria sem najmä:

I. Aplikácia **dialektickej metódy.** V metodológii vedného odboru spravodajská činnosť zaujíma kľúčové miesto. Jej význam spočíva predovšetkým v tom, že už na začiatku konkrétnej činnosti, či už v teoretickej, alebo praktickej oblasti, pomáha poznávajúcim subjektom (vedeckí pracovníci, spravodajcovia v pozícii operatívny, resp. analytický spravodajský dôstojník a iní) správne vytýčiť celkové zameranie práce. Nabáda poznávajúce subjekty skúmať svoj špeciálny predmet nielen z hľadiska toho, čo ho odlišuje od iných, ale aj z hľadiska toho, čo ho s nimi, ako aj s celkovým objektívnym svetom spája. Táto požiadavka dialektickej metódy pomáha poznávajúcim subjektom vyvarovať sa chýb a obmedzenosti jednostrannej izolovanej špecializácie, a to tak vnútri určitého úseku spravodajskej činnosti, ako aj v rámci tejto činnosti ako

¹⁶ FILKORN, V. *Povaha súčasnej vedy a jej metódy*, Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1998, s. 63, 222.

celku. Všeobecná platnosť dialektickej metódy nevylučuje, ale naopak – predpokladá existenciu konkrétnych špecifických úloh, ktoré majú a môžu riešiť príslušné špeciálne vedy pomocou špecifických nástrojov, ktoré si na tento účel vypracovali a neprestajne zdokonaľujú.

2. Metódy *prevzaté z iných vedných disciplín*, najmä z filozofie, logiky, informatiky, psychológie, práva, kriminalistiky, prírodných vied, technických vied, ako aj iných ucelených teórií, najmä však teórií policajných činností v rámci policajných vied.

Vedný odbor spravodajská činnosť pri preberaní poznatkov z týchto vied do vlastnej metodológie vždy zohľadňuje ich aplikačný obsah a priestor s akcentom na povahu objektu a predmet poznávania, ich osobitosti a pod.

3. Zovšeobecňovanie *poznania spravodajskej praxe* jednotlivých štruktúr a subjektov spravodajskej činnosti.

Spravodajská činnosť je praktická činnosť, ktorú kompetentné subjekty (orgány štátnej správy – pracovníci spravodajských služieb) vykonávajú na účel, ktorý je stanovený zákonom. Vedný odbor spravodajská činnosť tvorí jeden z dôležitých pilierov policajných vied, ktoré majú praktický obsah, a to praktické vedy. Empirické poznanie a jeho vedecké spracovanie má mimoriadny význam pre zvyšovanie efektivity spravodajskej činnosti.

II. **Metódy na realizáciu jednotlivých foriem spravodajskej činnosti (praktickej činnosti).**¹⁷⁾

1. *s empirickým aspektom*: pozorovanie, meranie, opisovanie, experimentovanie, komparácia, modelovanie, psychologický experiment, rozhovor, štatistické zisťovanie, anketa a iné.

2. *s racionálnym (formálno-logickým) aspektom*: indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, analógia, myšlienková komparácia a iné.

3. *Špecifické – typické pre spravodajskú činnosť*:

- **základné** (spravodajské pozorovanie, spravodajské vyťažovanie, spravodajské zisťovanie a preverovanie a iné),
- **systémové (štruktúralne, napr. kombinácia).**

Spoločným znakom základných metód spravodajskej činnosti je ich všestranné využitie, a to z hľadiska subjektov poznávania, ako aj ich aplikácie pri plnení zadaných spravodajských úloh. Pri napĺňaní konkrétneho spravodajského účelu môžu byť využité samostatne.

Druhú skupinu špecifických metód spravodajskej činnosti tvoria tzv. systémové (štruktúralne) metódy, t. j. metódy tvorby a využívania určitých zoskupení systémov. Zoskupenia systémov vytvárajú hierarchicky usporiadané prvky plánovania a realizácie spravodajských opatrení, napríklad v súvislosti s použitím konkrétnych prostriedkov spravodajskej činnosti a pod.

Systémové (štruktúralne) metódy sú metódy voľby a získania východiskovej informácie nevyhnutnej na vytvorenie štruktúry, určenia spôsobu rozvíjania štruktúry a spôsobu ich využívania v praktickej spravodajskej činnosti. Zdroje východiskovej

¹⁷ V reálnej spravodajskej činnosti takmer neexistujú prípady, keď by bolo postačujúce použitie len jednej metódy. Naopak, typické sú prípady, keď sa využíva niekoľko metód, ktoré sa navzájom predpokladajú, dopĺňujú a posilňujú. Vynára sa tak naliehavá potreba ich triedenia, potreba ich vedeckej klasifikácie.

informácie sú výsledkom analýz spravodajskej situácie, cieľov, ktoré môžu byť dosiahnuté realizáciou spravodajskej činnosti a samotných postupov, ktorými je možné naplniť zákonom stanovený účel.¹⁸

Je celkom prirodzené, že táto klasifikácia metód spravodajskej činnosti sa vo vednom odbore spravodajská činnosť nepovažuje za vyčerpanú a uzavretú. Rovnako ani uvádzanie jednotlivých metód na príslušných pozíciách (manažér, pozícia operatívny a analytický spravodajský dôstojník) v základnej štruktúre klasifikácie nemá prioritnú povahu ani iný logický aspekt. Ich zaradenie a povaha má výslovne prakticko-teoretickú povahu a v tomto kontexte treba aj každú z uvedených metód považovať v systéme ich aplikačnej potreby za samostatný poznávací prvok – fenomén, vždy s ohľadom na ciele, účelnosť jeho použitia, výsledky vyhodnotenia spravodajskej situácie (situatívnosť) a pod.

V prípade spravodajskej činnosti ide spravidla o zložené štruktúrne celky obsahujúce viaceré vzájomne prepojené aktivity, ktoré na základe určitých pravidiel po sebe nasledujú v čase a konkrétnom priestore. Neoddeliteľnou aplikačnou súčasťou metódy spravidla je aj jej technické príslušenstvo, ktoré je včlenené do sústavy psychických a somatických prvkov (činnosti) subjektu – uplatňujúcich danú metódu.

O metóde a jej aplikácii z hľadiska poznávania určitej reality je možné hovoriť až vtedy, keď si konajúci subjekt vopred určí nielen **cieľ**, ale aj spôsob, teda **cestu**, postup, ako tento cieľ dosiahnuť. Spravodajské poznávanie a následne jeho využitie bez takého postupu nie je možné.

V danej súvislosti metóda spravodajskej činnosti je ustáleným spôsobom usporiadaná poznávací činnosť, ktorej výsledkom je dosiahnutie objektívne pravdivých poznatkov.

Metódy spravodajskej činnosti predstavujú určitý systém krokov obsahujúci verejne alebo neverejne používané vytvorené postupy, prostriedky a operácie na dosiahnutie stanovených cieľov.

V praktickom živote, ale i v odborných kruhoch sa niekedy stretávame v danej súvislosti aj s výrazom technika (techniky postupov). Myslíme si, že tento výraz nie je synonymom výrazu metóda. Častejšie medzi odbornou verejnosťou sa vníma ako variantné spôsoby integrovania určitých krokov (operácií) vnútri samotnej metódy.¹⁹

Tvorba a aktualizácia metód spravodajskej činnosti vychádza predovšetkým z osobitosti procesu účelového poznávania, napríklad kriminalisticky relevantných udalostí a poznania zákonitostí ich determinácie a opakovateľnosti a pod.

Za postup v danej súvislosti sa považuje určitý návod na racionálny a efektívny spôsob činnosti v konkrétnych podmienkach použitia určitej metódy.

Prostriedok v danej súvislosti je určitý prístroj, nástroj, zariadenie alebo iný, najmä technický fenomén, ktorým je možné zvýšiť úroveň schopností a možností subjektu spravodajskej činnosti v procese poznávania. Je nevyhnutný na použitie danej metódy.

Operácia má zložitejšiu povahu. Ide o určitým spôsobom usporiadaný systém postupov, prostriedkov a činností spojený s priebežným cieľom aplikácie príslušnej metódy.

Zo všeobecnej metodológie vyplýva, že metódy svojou povahou majú byť primerané objektom a predmetu poznávania.²⁰ Pri metódach spravodajskej činnosti ide predovšetkým o poznanie zákonitosti vzniku, priebehu, existencie prejavov poznávaných objektov (vec, udalosť, subjekt ...). Pretože tieto objekty a ich prejavy sú veľmi rozmanité, musí byť aj systém metód spravodajskej činnosti adekvátny ich povahe prinajmenšom tak, aby:

¹⁸ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*, Naše vojsko, Praha 1990, s. 32.

¹⁹ FILKORN, V. *Povaha súčasnej vedy a jej metódy*, Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1998, s. 75.

²⁰ FILKORN, V. *Povaha súčasnej vedy a jej metódy*, Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1998, s. 222.

- v danej etape poznania predstavoval určité *optimálne* inštrumentárium na dosahovanie priebežných cieľov a hlavného cieľa pracovníkmi spravodajských služieb a participujúcimi subjektmi.; má prispievať k realizácii takých fenoménov v činnosti uvedených subjektov, ako sú: *aktívnosť, rýchlosť, objektivnosť, úplnosť, účinnosť a efektívnosť* v procese poznania a jeho využívania. Zárukou toho, že metódy spravodajskej činnosti budú mať tieto atribúty, je predovšetkým ich vedecká odôvodnenosť,
- bol spôsobilý *účinne a efektívne* pomáhať v režime *zákonnosti* v činnosti pracovníkov spravodajských služieb a participujúcich subjektov. V tejto súvislosti tak pri ich tvorbe, aktualizácii, ako aj v procese ich aplikácie treba mať na zreteli rešpektovanie všeobecných princípov, na ktorých je budovaná činnosť štátnych orgánov v demokratickom právnom štáte. Znamená to, že v metodológii postulátov a prístupov nevyhnutných pre tvorbu a uplatňovanie metód spravodajskej činnosti musia transparentne vystupovať také fenomény, ako je: *humanizmus, rešpektovanie základných ľudských práv, demokratický a právny charakter činnosti* a pod. Nerešpektovanie týchto postulátov je krajne nežiaduce a neprípustné, pretože ako sa v dejinách už neraz potvrdilo, vedie k závažným spoločenským chybám a za určitých okolností aj k nenapraviteľným dôsledkom (justičné omyly).

Hlavným poslaním metód spravodajskej činnosti je participácia na zisťovaní skutočného stavu vecí podľa ich gnozeologickej podstaty. Z praktického hľadiska ide vlastne o použitie konkrétnej metódy na vyhľadanie, získanie, hodnotenie, poskytnutie a využitie potrebných informácií z materiálneho alebo sociálneho prostredia. Ako je všeobecne známe, tieto informácie nie sú vždy prístupné v potrebnej a v tejto súvislosti ani v náležitej podobe.

Z charakteristiky spravodajskej činnosti vyplýva, že v procese jej realizácie sú poznávané informácie, ktoré sú zisťované:

- pracovníkmi spravodajských služieb (*bez utajenia, utajene, pod legendou a pod.*)
- inými subjektmi (*občanom, príslušníkmi polície, osobou konajúcou v prospech spravodajských služieb, agentom a pod.*),
- technickými prostriedkami, zariadeniami, resp. ich súbormi (*informačno-technickými prostriedkami, miestami a objektmi používanými pod legendou a pod.*).

Aj napriek tejto realite je nutné zdôrazniť, že rozhodujúcu, realizačnú rolu pri aplikácii spravodajskej činnosti zohráva poznávajúci subjekt – spravodajský dôstojník. Predovšetkým on – svojou cieľavedomou a systematickou činnosťou a profesionálnym majstrovstvom – ovplyvňuje nielen účinnosť tejto činnosti, ale aj jej efektívnosť. Výrazne sa to prejavuje napríklad pri jeho schopnosti cieľavedome využívať prostriedky, ktorými je možné vytvoriť vhodné predpoklady (možnosti) na samotné zisťovanie relevantných informácií o objekte poznania, resp. zvyšovaním úrovne schopností, eliminovaním existujúcich handicapov zmyslových orgánov, ktoré sú používané pri vnímaní (poznávaní) relevantných informácií a pod.

Spravodajská prax, ktorej významným determinantom je spravodajská situácia, permanentne potvrdzuje, že pracovníci spravodajských služieb sú povinní využívať prostriedky, ktorými môžu zvyšovať úroveň účinnosti a efektívnosti svojej práce.

Zákon ani iná právna norma nemôže dať vyčerpávajúci výpočet všetkých prostriedkov a taktických postupov, ktoré sa používajú alebo môžu použiť v procese realizácie spravodajskej činnosti. Každý pokus o taxatívny výpočet prostriedkov v jednotlivých právnych normách vo svojich dôsledkov nie je ničím iným než pokusom zastaviť proces rozvoja, zdokonaľovania a rozširovania vedeckého základu praktickej operatívnej činnosti. Napokon vopred ani nemožno zistiť všetky konkrétne situácie, v ktorých sa aplikujú technické a taktické prostriedky a postupy.

Aj napriek tomuto konštatovaniu je nutné zdôrazniť, že pracovníci spravodajských služieb pri využívaní prostriedkov v prvom rade musia rešpektovať zákonný princíp, ktorý vyplýva z právnej regulácie možností ich aplikácie. Právna regulácia musí vytvárať dostatočné záruky pred prípadným zneužitím nasadenia týchto prostriedkov v prospech operatívneho pracovníka, resp. iného subjektu.

Rešpektujúc uvedené, prostriedky, ktoré sú využívané v procese aplikácie spravodajskej činnosti, je možné rozdeliť do troch skupín.

Do prvej skupiny patria tie, ktoré pri poznávaní majú všeobecnú využiteľnosť. Ide o prostriedky, ktoré sú využívané aj pri realizácii iných druhov poznávacích činností, mimo spravodajskej služby. Napríklad týmito prostriedkami je možné výrazne ovplyvňovať úroveň spravodajského sledovania, zisťovania niektorých kvantitatívnych a kvalitatívnych vlastností poznávaných objektov (*optické prostriedky využívané pri pozorovaní osoby spravodajského záujmu na väčšiu vzdialenosť, v noci, resp. pri skúmaní mikrovlastností objektov; prostriedky používané pri poznávaní spotreby surovín, energie, vzdialenosti*) a iné.

Do druhej skupiny je možné zaradiť prostriedky, ktoré v procese realizácie spravodajskej činnosti majú špeciálny spravodajský charakter. Pri ich charakterizovaní je potrebné vychádzať zo spoločných úloh, ktoré občan delegoval na spravodajskú službu. V Slovenskej republike spoločnou úlohou všetkých spravodajských služieb je účelovým vytváraním vhodného informačného fondu prispievať k plneniu vonkajších a vnútorných funkcií štátu, a to v konkrétnom spojení so zabezpečením bezpečnosti.

Spravodajská činnosť je subsystém policajno-bezpečnostnej činnosti; aj napriek tomu, že má špecifický charakter, je realizovaná v určitom čase na určitom mieste. S okolím ju spájajú zložité väzby a interakcie s inými subsystémami, ktoré vytvárajú systém policajno-bezpečnostnej činnosti.²¹ Silu týchto väzieb určujú úlohy a kompetencie jednotlivých spravodajských služieb.

Z hľadiska plnenia zákonom stanovených spravodajských úloh sú pracovníci spravodajských služieb oprávnení využívať aj špecifické prostriedky, ktoré sú typické pre túto činnosť. Tie vznikli a vznikajú výlučne v súlade s konkrétnymi požiadavkami spravodajskej činnosti.

Akceptáciou týchto úvah je možné pojmom prostriedky spravodajskej činnosti označiť subjekty, nástroje, zariadenia, resp. ich súbory, ktorými pracovníci spravodajských služieb môžu pozitívne ovplyvniť možnosti a schopnosti poznávať informácie z hľadiska potrieb spravodajskej činnosti (spravodajský záujem).

Na rozdiel od špecifických metód spravodajskej činnosti špecifickosť vývoja a následná možnosť aplikácie tejto skupiny prostriedkov je determinovaná právnymi tradíciami, právnym stavom, ekonomickými požiadavkami a samotnou úrovňou ich výkonnosti. Spoločným znakom špecifických prostriedkov spravodajskej činnosti je fakt, že ich pracovní využívajú predovšetkým:

- v súlade s ich kompetenciami, ktoré sú reglementované v právnom poriadku,
- pretože pozitívne ovplyvňujú ich možnosti a schopnosti poznávať a fixovať relevantné informácie z hľadiska potrieb spravodajskej činnosti,

²¹ PORADA, V. a kol. Úvod do teórie verejnobepečnostnej činnosti, VŠ SNB: Praha 1987, s. 33., *Znaky definujúce systémy „...sú typické pre verejnobepečnostnú činnosť, ktorej systém zahŕňa ako svoje prvky určité subsystémy, ktoré sa vzájomne líšia čo do funkcie, úrovne typov a zložitosti vnútornej štruktúry organizačného mechanizmu“.* Aj napriek použitému termínu „verejnobepečnostná činnosť“ uvádzaná charakteristika má svoj osobitý význam predovšetkým ako teoreticko-metodologické východisko pri charakterizovaní špeciálnych policajných prostriedkov, ktoré sú využívané aj v procese spravodajskej činnosti.

- *rešpektujúc princípy tejto činnosti – demokratizmu a humanizmu, legality, subsidiarity, primeranosti, prevencie a represie,*²²
- *len v tejto vysoko špecifickej poznávacej činnosti,*
- *s cieľom zvyšovania úrovne účinnosti a efektivity spravodajskej činnosti,*
- *utajovane,*
- *na zvyšovanie objektivity a kvality spravodajskej činnosti a pod.*

Aplikácia spravodajskej činnosti musí byť realizovaná cieľavedome a systematicky. Uvedené zásady je nutné akceptovať v plnom rozsahu aj pri využívaní jej prostriedkov. Z uvedených dôvodov pri ich klasifikácii je potrebné akceptovať aj ich personálnu, technickú a taktickú charakteristiku. Túto okolnosť vari najpriľhavejším spôsobom vyjadruje pojem taktika prípravy a realizácie konkrétneho špecifického prostriedku spravodajskej činnosti a zabezpečenie účelového využitia výsledkov, ktoré sú dosiahnuté touto činnosťou.

Rešpektujúc uvedené kritéria, je možné klasifikovať špecifické prostriedky spravodajskej činnosti na:

- *prostriedky spravodajskej techniky*
- *informačno-spravodajské prostriedky.*

Základným účelom tejto klasifikácie je v prvom rade prispieť k objektívnemu hodnoteniu činnosti jednotlivých subjektov, ktoré sa podieľajú na realizovaní spravodajskej činnosti. V druhom rade je možné uviesť, že zvolením týchto klasifikačných kritérií je možné teoreticky zdôvodniť odporúčania na využívanie nových, doteraz nepoužívaných špecifických prostriedkov a následne ich implementovať do spravodajskej praxe. Nemenej dôležité je, že táto klasifikácia umožňuje teoreticky zdôvodniť a charakterizovať metodiky aplikácie ich jednotlivých druhov .

Prostriedky spravodajskej techniky pracovníci spravodajských služieb využívajú na zvýšenie účinnosti a efektivity v procese realizácie konkrétneho spravodajsko-technického úkonu, ktorý je realizovaný na získanie a fixovanie informácií o prebiehajúcej činnosti alebo stavov, ktoré táto činnosť vyvolala, a pri vytváraní logistiky na aplikáciu spravodajskej činnosti. Ich účinnosť a efektivita v procese realizácie spravodajskej činnosti je závislá od výkonnostných parametrov techniky (*technické a technologické zdroje informácií*).

Informačno-spravodajské prostriedky sú určené kategórie subjektov (osôb), ktoré pracovníkom spravodajských služieb môžu zvýšiť účinnosť a efektivitu ich práce pri plnení konkrétnych spravodajských úloh. Pri ich nasadení dochádza k rozloženiu síl medzi pracovníkov spravodajských služieb a kooperujúce prostriedky pri získavaní cieľovej informácie (informácií), resp. pri plnení konkrétnej úlohy. Uvedené rozloženie síl zodpovedá i rozloženiu rizík, finančných i iných nákladov medzi nimi.

Ich nasadenie je založené na personálnom princípe (*ľudské zdroje informácií*). Z empirických spravodajských skúseností vyplýva, že ich použitie na úseku poznania kriminality prináša so sebou vysoké nároky, predovšetkým z hľadiska zabezpečenia ochrany (predovšetkým fyzickej) týchto prostriedkov v etape ich nasadenia, resp. po ich nasadení. Aj z uvedených dôvodov je nasadenie informačno-spravodajských prostriedkov žiaduce a potrebné hlavne tam, kde inými prostriedkami nie je možné získať potrebné informácie na ich spravodajské spracovanie.

Pri aplikácii spravodajskej činnosti pracovníci spravodajských služieb vo vzťahu k občanom sú povinní rešpektovať zákonné limity a ústavné garancie zásahov v jasnej, konkrétnej delimitácii práva verejného a súkromného. Pri plnení spoločnosťou delegovaných úloh musia vychádzať z Ústavy Slovenskej republiky a Listiny základných práv a slobôd,

²² FILÁK, A. *Policejně bezpečnostní činnost a její hlavní organizačně taktické formy*, Policejní akademie České republiky, Praha 2003, s. 28.

ktoré tvoria medze zásahu štátu do občianskej sféry. Povinnosti, oprávnenia a prostriedky spravodajskej činnosti sú sekundárne konkretizované v príslušných zákonoch o spravodajských službách (napr. zákone o Slovenskej informačnej službe, Vojenskom spravodajstve a iné).

Domnievame sa, že akceptácia takto načrtnutého systému potvrdzuje, že ide o integrovaný súhrn vzájomne na seba pôsobiacich prvkov, určený na koordinačné plnenie vopred stanovených funkcií. Aj z toho vyplýva, že štruktúra jeho obsahu nie je jednoduchým súhrnom rozličných foriem poznania, ktoré sú získavané čas od času, len v určitých prípadoch a za priaznivých podmienok. V danom prípade ide o systém, v ktorom je dynamicky cieľavedome vytvárané vnútorne diferencované, ucelené poznanie, ktoré zahŕňa hierarchiu podsystémov rôznych stupňov zložitosti ich štruktúry, organizácie a funkčného poslania.

Vzhľadom na účel a konkrétny obsah je vedený odbor „spravodajská činnosť“ dôležitým článkom v sústave opatrení, ktoré prijíma štát na ochranu právneho poriadku a zákonnosti.

Literatúra

- AUGUSTÍN, P., LISOŇ, M. *Prostriedky nástrahovej techniky*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave 1997, s. 5.
- BEDNÁR, P., JAKUBÍKOVÁ, D., OSVALD, I. *Policajné informačné systémy*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2001, s. 25.
- BERŽI, L., KACÍK, E. Policia a jej pojem vo vývoji štátu a práva, In *Policajná teória a prax*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 1993, č. 1.
- DODING, H., SCHIPPER, D. *Die Polizei im demokratischen Rechtsstaat*, 2. vyd. Hilden 1993, s. 36 a násl.
- ERNEKER, J., PORADA, V. a kol. *Poznávaní potrieb a transfer vědeckých poznatků do policejní praxe*, Praha : Policejní akademie České republiky, 2006, s. 11, 15, 92.
- FILÁK, A. *Policejně bezpečnostní činnost a její hlavní organizačně taktické formy*, Praha: Policejní akademie České republiky, 2003, s. 28.
- HOLOMEK, J. Niektoré východiská teórie a metodológie policajných vied, In *Policajná teória a prax*, č. 1/2002, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 11.
- HOLOMEK, J., ŠIMANOVSKÁ, T. *Úvod do metodologie praktických vied, policajné vedy ako vedy praktické*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2002. str. 29, 78.
- LISOŇ, M. *Odhaľovanie kriminality páchanej v ekonomike*, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2001, s. 42, 89.
- LISOŇ, M. Operatívna a spravodajská činnosť v systéme poznávania kriminality, In *Kriminalistika* č. 2, roč. XXXIX, s. 112 - 120.
- LUKEŠ, Z. *Základy bezpečnostního práva*, Academia 1971, s. 12 a násl.;
- MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*, Naše vojsko, Praha 1990, s. 32.
- MUSIL, J. Sociální role policie včera, dnes a zítra, In *Kriminalistický sborník*, roč. XL“1996, s. 42.
- MUSIL, J. Použití operativní techniky k důkazním účelům v trestním řízení, In *Trestní právo* č. 4 – 5/1999, s. 19.
- NESNÍDAL, J. a kol. *Základy veřejno-bezpečnostnej činnosti II. část*, Praha, VŠ SNB, 1979 s. 5.
- NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*, Praha : Eurolex Bohemia, 2001, s. 16, ISBN 80-86432-08-4.
- PORADA, V. a kol. *Úvod do teorie veřejnobebezpečnostní činnosti*, Vysoká škola SNB: Praha 1987, s. 33.

RAINEY, P. Úloha vyšetrovateľa kriminálneho spravodajstva a útvaru kriminálneho spravodajstva, s. 1 (písomný materiál v rozsahu 7 strán od roku 1998 sa nachádza na K KP)

SKALKOVÁ, J. *Pedagogika a výzvy novej doby*, Brno : Edice pedagogické literatúry, 2004, s. 12, ISBN 80-7315-060-3

ŠANDA, A. *Synopsis theologiae dogmaticae speciales*, Friburgi Brisgoviac 1916, VI.

ŠKROVÁNEK, J. K niektorým problémom vzťahu policajnej teórie a praxe, In. *Policajná teória a prax*, č. 1/2004, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 79 – 83.

TUMA, M. *Metódy výchovy a vzdelávania dospelých*, *Encyklopédia osvetových pracovníkov*, Bratislava : Obzor, 1987, s. 29.

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

Zákon č. 300/2005 Z. z.

Key words: intelligence activity, scientific specialisation.

Summary

It is apparent from the conclusions elaborated by the author of this study that police theory and practice in the Slovak Republic disposes of the necessary knowledge characterising the existing state and possibilities of intelligence activity development. This set task can be, in author's opinion, generalised into a particular scientific specialisation system. In this activity it is necessary to accept the existing or arising situations which influence this process in the whole range of its factors (conditions, causes, circumstances).

The author supposes that also the cognizance of the mentioned regularities can positively influence particular theories, the use of which can not be connected only with the present level of knowledge, but also with solving the strategic tasks in the process of police science creation.

doc. Ing. Miroslav Lisoň, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra kriminálnej polície
e-mail: miroslav.lison@minv.sk

Recenzenti: prof. Ing. Václav Krajník, CSc., doc. PhDr. Marian Brzybohatý, PhD.